

Černovské lúky: budú znovu krásne?

Michal Domenik
domenik@rkhlas.sk

Černovské lúky (Srazy) boli kedysi pýchou celého regiónu. Nádherné záokatia, voľne sa pasúce stáda oviec, upravené pasienky, zachovalé senníky (štály). To bolo

kedysi. Donedávna obhospodarovali tieto rozsiahle priestranstvá pracovníci Agrokombinátu Liptovská Osada, neskôr členovia PD Biely Potok. No potom začali lúky chátrať. Ich nelichotivý stav však neostal bez povšimnutia.

Na Srazoch sa ešte v roku 1982 hospodáril po starom. Všetci vlastníci lúk ich samostatne obrábali. Potom sa však začalo s družstevným spôsobom obhospodarovania týchto pozemkov formou tzv. oplôtkového hospodárstva, ktoré vymyslel Výskumný ústav ovčiarsky v Trenčíne. Socialistický spôsob hospodárenia priniesol značné zdevastovanie krásnej krajiny rezervácie, ktorú predstavovali charakteristické horské lúky v typickej konfigurácii s pôvodnými zrubovými senníkmi a stromovým či kríkovým porastom parkového rázu v mimoriadne hodnotnej výtvarnej kompozícii. Svojho času patrilo toto územie k najkrajším a najzachovalejším scenériám Slovenska. Pokojne by sa dalo povedať, že vtedy Srazy plnili okrem hospodárskej funkcie aj svoje kultúrne poslanie.

Teraz je už všetko inak. Černovské lúky sú značne zdevastované a ich súčasný vzhľad vôbec nenasvedčuje tomu, že kedysi tu bolo naozaj krásne. A práve v záujme kultivovania tohto zdevastovaného územia, ale samozrejme aj s cieľom hospodáriť tu, založili obyvatelia Černovej, ktorým nie je ľahostajný osud kedysi prekrásnych lúk v ich chotári, Družstvo Srazy. Je v ňom zaregistrovaných takmer 270 ľudí. Družstvo má riadne orgány – 7-členné predstavenstvo (predsedom je Pavol Jeleník) a 3-člennú kontrolnú komisiu, ktorej „šéfuje“ Štefan Hatala.

Ako teda prišlo k vzniku tohto družstva? „Bolo to na podnet občanov, ktorí ma oslovili po zániku družstva v Bielom Potoku,“ povedal redakcii člen predstavenstva Vladimír Lajčiak a dodal, že aktívnym prvkom, ktorý len urýchlil a podporil vznik Družstva Srazy, bol odpredaj salaša v Nižnom poli Jozefovi Badánikovi. „To bolo len ďalším impulzom na to, aby si Černovčania chránili dedičstvo otcov.“

Aj tomuto ušľachtilemu cieľu sú však priadené, ako sa hovorí, pole na pod nohy. „Naše práve predpisy definujú, že s pôdou, ktorej

vlastník, resp. miesto jeho pobytu nie sú známe (nezistený vlastník), nakladá Slovenský pozemkový fond (SPF). Nedôsledne a nedostatočne realizovaný ZRPS v roku

1997 (Zjednotený register pôvodného stavu) vytvoril na to len ďalšie

REPORTÁŽ ČÍSLA

predpoklady,“ uviedol V. Lajčiak. Ďalej dodal, že viac ako 70% pôdy na území černovských lúk je práve „v rukách“ tzv. nezistených vlastníkov, z ktorou nakladá SPF.

Ten ju chce prenajať Jozefovi Badánikovi, a nie jej pôvodným vlastníkom a užívateľom, ktorými boli až do roku 1982 Černovčania. Tí sa cítia byť vlastníkmí pôdy stále, no pre nevysoviadané dedičské vzťahy s ňou nemôžu nakladať.

„A od septembra budúceho roku by pôda tzv. nezistených vlastníkov mala prejsť do rúk štátu. Potom, do septembra 2006 by ju mal štát dať do vlastníctva obci,“ vysvetľuje V. Lajčiak. Poznamenal tiež, že keď prejdú pozemky do rúk obcí a miest, tie ju nesmú ďalších 10 rokov predať, no prenajímať ju môžu.

Ak ste ešte nikdy neboli na prechádzke černovskými lúkami, ktoré sa rozprestierajú od posledného domu tejto mestskej časti až po dolinu Bystré južne od hlavnej cesty Ružomberok - Rojkov, vrelo odporúčame vybrať sa aj s rodinou na prechádzku do tejto lokality, ktorá sa nachádza na území ochranného pásma Národného parku Veľká Fatra. Až po zhladnutí tej nádhery, malebnosti a prírodných krás si totiž môžete uvedomiť, prečo je potrebné prinavrátiť tomuto územiu zašlú krásu a dať ho, ako sa hovorí, do poriadku.

Samotným obyvateľom Černovej, členom družstva Srazy, osud ich lúk nie je ľahostajný. Okrem vytvorenia už spomínaného družstva o tom svedčí aj prvá majová sobota. Vtedy aj napriek nepriazni počasia uskutočnilo približne 40 členov družstva brigádu, zameranú na úpravu lesných a lúčnych ciest, ako aj na kultiváciu trávnych plôch.

Hádam uznáte sami, že takáto iniciatíva, akú „majú na svedomí“ členovia a zakladatelia Družstva Srazy, sa na Slovensku v súčasnosti nevidí často. O to je teda výnimočnejšia a o to viac jej treba fandíť. Tak na záver dúfame, že keď sa v blízkej dobe vyberiete na návštevu spomínaných lúk, pokocháte sa pohľadom na znovu upravené lúky, na ktorých bude jasne viditeľný a neklamný znak pracovných rúk dedičov ich pôvodných majiteľov. A tí skôr narodení si možno spomenú na časy, ako Srazy vyzerali kedysi. Do roku 1982 a od roku 2004 (7).